

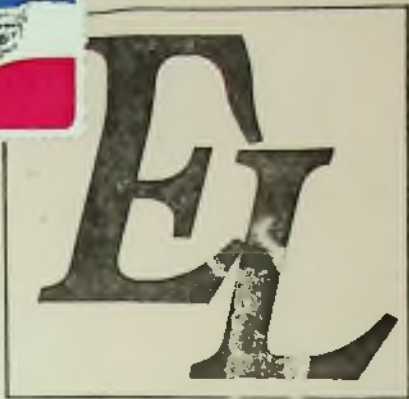

AIR MAIL

Československý týdeník - Evropský Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 2. JUNI 1975 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0254 • Nr. 22.

Zkušební kámen americké politiky

Nedávna návštěva severokorejského diktátora Kim Li-sunga v Pekingu a jeho agresivní projev na slavnostní recepci vyvolaly obavy, zda se severní Korea, povzbuzena posledními komunistickými úspěchy v jihovýchodní Ázii, nepokusí násilím o sjednocení rozdělené země. Kimova agresivní prohlášení však nenalezla na čínské straně patřičnou odezvu; zdá se, že se Peking nedal jeho požadavky strhnout k závazku aktivní podpory v případě nové války.

Spojené státy mají s jižní Koreou smlouvu o přátelství a pomoci a ta se po událostech ve Vietnamu a Kambodži stala nyní zkušebním kamenem další americké politiky v Ázii. President Ford a ministr zahraničí Kissinger se k problému vyjádřili jednoduše. Kissinger hovořil o drastických následcích, které by mělo zrušení závazků vyplývajících z platné smlouvy: "Takový postup by interpretovali naši přátelé a nepřátelé jako konečný odchod Spojených států z Ásie a jako konečné opuštění celé poválečné americké zahraniční politiky." Přesto zůstává skutečnost,

že možnost nové severokorejské agrese proti jihu podporuje řada příznacných faktorů. Žádný pokus Kim Il-sunga svrhnout v posledních letech jihokorejskou vládu se nezdařil. Na začátku sedmdesátých let začal Sever hovořit o možnosti mírového sjednocení země. Byly vytvořeny komise, které se tím začaly zabývat. Když se ukázalo, že se jižní Korea nedá sjednotit podle komunistických představ, přešel Kim Il-sung k taktice pohraničních incidentů a umělého zvyšování napětí. Záškodnická činnost Severu vyvrcholila pokusem o atentát na jihokorejského prezidenta Parka, jemuž padla za oběť jeho manželka. — Jiným faktorem, který živí Kimovu revoluční netrpělivost — je zřejmě neschopnost jeho režimu prosadit se ve Spojených národech s požadavkem odvolat jednotky světové organizace, — převážně ovšem americké — které zůstaly na Jihu i po skončení korejské války. A je tu i pokračující konflikt mezi Sovětským svazem a Maovou Čínou. Tyto dva soupeře o hegemonii ve světovém komunistickém hnutí by mohl Kim zakalkulovat jako mocné pomocníky v novém konfliktu s jižní Koreou.

Ale zdá se, že ani Maova Čína ani Sovětský svaz nemají příliš chuti dát se zaplést do konfliktu, který by mohl přerůst v otevřenou srážku se Spojenými státy. Zahraničně-politicky nemá Čína novou válkou v Koreji co získat. Jednak by to vrhlo stín pochyb na její současnou politiku mírového soužití, jednak by Peking musel poslat na frontu své jednotky. Ty by ovšem chyběly na jiných místech — v Tibetu, Sinkiangu, Mongolsku a podobně společné hranice se Sovětským svazem.

Ani Sověty by neměly mít zájem na nové válce v Koreji. Ozbrojený konflikt by nutně vedl k ochlazení vztahů ke Spojeným státům a učinil by téměř jistě konec nadějím na vydatnou japonskou pomoc při budování Sibiře.

BOJ O PORTUGALSKO

Tak asi se dá co nejkratěji vystihnout dnešní politická situace v Portugalsku, kdy Soares, předseda tamnější socialistické strany, nejsilnější v zemi, prohlásil: "Jenom ještě jeden malý kráček zbývá ke kompletní dikta-tuře"! Připomenout je zapotřebí ještě, že strana socialistická před několika týdny ve všeobecných volbách zvítězila 38,6% proti 12 procentům strany komunistické. Před tím, co se stalo v posledních dnech, tvořila strana socialistická většinovou vládu se stranou komunistickou. Sovětský svaz již celou dlouhou řadu let prohlašuje, že není rozdíl mezi socialismem a komunismem — a v mnoha případech dokonce i jméno socialismu a pokroku ve svůj prospěch u lidí neuvědomnělých zneužívá. Když ale není mezi těmito stranami žádného rozdílu — proč právě kvůli komunistům strana socialistická z vlády jako nejsilnější strana v zemi odešla?!

Důvodů bylo mnoho, ale jedním z hlavních a posledních bylo násilné obsazení tiskárny strany socialistické od komunistů (třicet osm procent proti dvanácti procentům). Byla již napsána řada článků

o tom, že snaha o uchopení moci ve státě ve všech směrech je až nápadně podobná komunistickému převratu v roce 1948 v Československu. I toto obsazení tiskárny nejsilnější strany od partnera, který ve volbách utrpěl neočekávané fiasko, je neklamným dokladem systému východních okupantů. Mnozí ze čtenářů-exulantů z roku 1948 se budou jistě pamatovat na to, že jeden z prvních počínů převratitelů bylo obsazení tiskárny sociálních demokratů, o kterých také ihned od roku 1945 komunisté tvrdili, že není politických rozdílů mezi nimi a stranou KSČ. A jak čas ukázal — byl, je — a bude.

Portugalsko je ale omnoho

šťastnější než bylo Československo. Je pro západní svět mnohem atraktivnější, skoro se dá říci, že je právě v dnešní světové situaci pro Západ téměř nepostradatelné. Hlavně z důvodů obranných, — díky leteckým i námořním základnám, které má Západ od Portugalska jako také (prozatím) člena NATO, pronajaty.

Dá se téměř říci, že oči celého světa jsou dnes upřeny na Portugalsko, včetně Spojených států, což v praxi právě znamená ten velký rozdíl mezi Československem 1948 a Portugalskem 1975. A právě proto existuje ještě naděje, že demokracie v Portugalsku pohřbena nebude.

FIN

G. Husák prezidentem

Jak správně předpověděly západní agentury z Prahy, ÚV KSČ jmenovalo svého generálního tajemníka Dr. Gustáva Husáka prezidentem Československé republiky. Osmdesátiletý Ludvík Svoboda je přes rok nemocen a neschopen vykonávat svůj úřad. Není však mrtev a neresignoval. Proto muselo Národní shromáždění schválit novelu zákona v tom smyslu, že prezident může být odvolán z funkce před skončením pětiletého termínu v případě, že je neschopen plnit svou funkci. Gustáva Husákovi je dvašedesát let. Stejně jako Antonín Novotný je držitelem dvou funkcí: zůstává totiž nadále prvním tajemníkem ÚV KSČ. Není vyhlášeno, že nový prezident vyhlásí další amnestii...

NESPOKOJENOST BULHARŮ

Moskva se snaží nakupovat levné potraviny i například v Bulharsku. Články, které se objevily v bulharském tisku, obsahují stížnosti, že vývoz bulharských potravin do ostatních zemí RVHP není dost lukrativní. Soudružské země nechtějí totiž platit vyšší ceny než ceny světové, a ty jsou nízké. Bulharsko doplácí na to, že respektovalo dohody o rozdělení výrobních úkolů v rámci RVHP a že se příliš zaměřilo na výrobu zemědělskou. Jestliže ceny, které za potraviny dostává, nebudou zvýšeny, Bulharsko bude nuceno své hospodářské plány přezkoumat a zaměřit se více na výrobu takového zboží, které se dá výhodně zpeněžit na mezinárodních trzích.

Helsinky: budou či nebudou

Mělo-li se už v létě uskutečnit v Helsinkách zasedání třicetipeti států na nejvyšší úrovni, bylo by muselo dojít na ženevské konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě k rozhodujícímu průlom do konce května. To se nestalo. Druhá fáze ženevských jednání uvázla totiž na mrtvém bodě v otázce volnějšího pohybu osob, myšlenek a informací, jakož i takzvaných opatření k posílení vzájemné důvěry mezi státy. A tak už z technických důvodů je vyloučeno, aby mohla být konference na nejvyšší úrovni svolána na červenec. Delegace prakticky všech států si jsou zajedno v tom, že si příprava helsinské konference vyžádá po skončení druhé fáze v Že-

nevě nejméně jeden měsíc. Sípem jako měsíc prázdnin nepřipadá v úvahu. Závěrečná konference ve finském hlavním městě, na které Sovětům tak velice záleží, musí být odložena při nejmenším na září. Západní delegáti dali na srozuměnou, že Západ nemá naspěch. Je na Sovětech, aby učinily čestupky, chtějí-li konferenci na nejvyšší úrovni, která by mimo jiné potvrdila poválečné hranice v Evropě. Uvázly práce na přípravě dokumentu, týkajícího se podmínek novinářské činnosti, včetně volnějšího cestování, jakož i dokumentu, který se zabývá volnějším pohybem občanů všech zemí. Ještě vážnější však je, že na mrtvém bodě uvázla jednání o takzvaných

opatřeních k posílení vzájemné důvěry: k nim patří předchozí vyrozumění o větších vojenských cvičeních a výměně pozorovatelů. Několik optimistů soudí, že východní blok setrvá ve svém postoji co nejdéle a že ustoupí teprve v posledním okamžiku, aby umožnil Západu účast na helsinské konferenci. Jedna názorová skupina však počítá s pevným postojem Západu, protože se konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě stala centrálním nástrojem tlaku, s jehož pomocí mohou západní státy ovlivňovat zahraniční politiku Moskvy. Sovětský svaz se musí dobře chovat v jihovýchodní Ázii a na Blízkém východě, chce-li hel- (Pokrač. na str. 4)

O ČESKOSLOVENSKU

Národní noviny

V Československu se objevilo nové vydání podzemního časopisu "Národní noviny". Informuje se v něm o tom, že u celé řady lidí byly koncem dubna provedeny domovní prohlídky, při kterých Státní bezpečnost zabavila řadu tiskovin. Kromě jiného delší filosofickou studii Karla Kosika, rukopis Ludvíka Vaculíka Po kopytě na Praděd a především 250-stránkový rozbor teoretických a praktických politických problémů Československa v roce 1968, zřejmě z pera bývalého tajemníka ÚV KSČ Zdeňka Mlynáře. Tento rozbor má být asi i základem materiálu, který chce tzv. čs. socialistická opozice dát k dispozici připravovanému setkání evropských komunistických stran. Národní noviny přinášejí také zprávu o tom, že bývalý první tajemník ÚV KSČ Alexander Dubček byl přefazován na lesní správě v Bratislavě z místa mechanizátora do odboru zalesňování; zřejmě proto, aby mu bylo ještě víc zabráněno ve styku s lidmi. Zároveň je jeho domek stále policejně střežen.

Nevítaní hosté

Západoněmecké cestovní kanceláře oznámily, že v poslední době nedovolují čs. úřady vstup do země teologům — novinářům a zaměstnancům vydavatelství. Vizové oddělení v Kolíně nad Rýnem vrátilo jejich žádosti o turistická víza bez slova zdůvodnění.

"Kulturní výměna"

Na 28. května byl plánován ve vysílacím sále vídeňského rozhlasu koncert bratislavského komorního orchestru. Pět dní před datem konání muselo být vystoupení odřeknuto, umělci neobdrželi výjezdní povolení od bratislavských pasových orgánů.

Asociace ruštinářů

Český ministr školství Josef Havlín ustavil v Praze Českou asociaci ruštinářů, jejíž úkolem má být kvalitnější výuka ruského jazyka na všech stupních škol. Svaz přátelství už tu zřejmě nestáčí.

Výpověď

prof. Janoucha

Ve Vídni uspořádal tiskovou konferenci bývalý člen Čs. akademie věd a dnes pracovník stockholmského ústavu pro jadernou fyziku prof. František Janouch, jehož nedávno Československo zbavilo občanství. Prof. Janouch prohlásil, že od r. 1968 je čs. věda a výzkum v průběhu krize a že se tam systematicky ničí duchovní potenciál obou národů.

Smlouva s Rakouskem

Loni v prosinci byla po dlouhých jednáních podepsána čs. rakouská dohoda o úpravě majetkových poměrů. Podle dohody, kterou teď schválil rakouský parlament, zaplatí Československo asi 70 milionů dolarů za rakouský majetek, znárodněný nebo zkonfiskovaný po druhé světové válce.

Terminal Vltava

V Praze bylo otevřeno nové městské odbavovací centrum Čs. aerolinií. Nové středisko — s názvem "Terminal Vltava" — obsahuje velkou informační kancelář, moderní prostory pro odbavování cestujících i zavazadel a autobusové nádraží pro přepravu na letiště. Rezervace a prodej letenek zůstává nadále ve starém středisku v Kotvě. Středisko je v bývalé kavárně Vltava.

Automatické spojení Praha-Vídeň

Od úterý 20. května 1973 mohou telefonní účastníci v Praze a Vídni hovořit spolu přímým vytočením čísla bez zprostředkování centrály. První hovor na zahájení provozu linky vedli mezi sebou československý ministr spojů Chalupa a rakouský ministr dopravy Lanc. K tomuto spojení má brzy přijít další, mezi Prahou a Německou spolkovou republikou. Mnohem horší situace je však v Československu v telefonním styku mezi Prahou a okresy, kde se na spojení čeká dlouhé hodiny. V Československu stále chybí automatická spojení, jen bezpečnost a armáda má přímé linky s Prahou.

— Hr

Plán se neplní

Dílčí hlášení o plnění plánu průmyslové výroby v Severomoravském kraji (včetně Ostravy) ukazuje sice v procentuálním přepočtu za měsíc duben překročení úkolu. Ale více než 10% ústředně řízených podniků v tomto kraji plán nesplnilo. Vzniklo tak manko 42 milionů korun. Výstavba bytů na Slovensku také stále zaostává. Od začátku roku převzali investiční do užívání jen 13% plánovaných bytových jednotek. Nejvíce má zpoždění výstavba družstevní.

Potíže s telefony

Na zapojení telefonů v bytech soukromníků se prý teď ve Francii musí čekat až pět let, třebaže telefonní stanice stojí kolem 1.300 franků, což je minimální měsíční mzda francouzských dělníků. Telefon má ve Francii jedna ze čtyř domácností.

Amnestie "v mezích zákona"

V zastoupení nevyčísitelně nemocného prezidenta vyhlásil Lubomír Štrougal amnestii. O jejím vyhlášení se vědělo jako obvykle dlouho dopředu. Československá amnestie zahrnující pět článků je skromná, víc směšná než důstojná. Promíjí tresty nepřevyšující tři roky, ale v každém případě nepromíjí činy, které v demokratických státech žádného omilostnění nepotřebují a jsou věci jen diskuse, jako tzv. "trestný čin hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitelů." Podle tohoto činu smíte hanobit pouze státy tzv. kapitalistické soustavy. Amnestie dále nepromíjí ohrožení státního tajemství (čs. bezpečnost již sama určí, co je tajemství či nikoliv), vyzvědačství a poškozování zájmů republiky v cizině. Takové ustanovení lze volně použít v podstatě na každého emigranta, který by zamýšlel se vrátit zpět, už tzv. ilegálním pobytem v zahraničí mohl poškodit zájmy státu. V článku 4 nepromíjí amnestie také trestné činy v hospodářské oblasti (podobné i vojenské), např. proti výkonu pravomoci státního orgánu, organizace, trestné činy páchané se zbraní, přijímání úplatků, ohrožení služebního tajemství, nedovolené ozbrojování, výtržnictví, příživnictví, zanedbání povinné výchovy a ohrožování mravní výchovy mladě. Závěrečné ustanovení umožňuje výjimky u mladistvých, těhotných žen, matek s dvěma a více dětmi, mužů starších 60 let a žen starších 55 let i osobám s

nevyčísitelnými chorobami. Poslední amnestie byla vyhlášena k 25. výročí komunistického puče dne 23. února 1973. Ta únorová z r. 1973 byla až na jeden bod velkorysejší. Promíjela tresty až do pěti let a zmiňovala se výslovně i o občanech, kteří před 23. únorem 1973 opustili republiku a byli ochotni se vrátit nejpozději do 31. prosince 1973. Články jako ohrožení státního tajemství a poškozování zájmů republiky jsou obsaženy v obou rozhodnutích o amnestii. V nynější amnestii chybí naproti tomu zmínka o trestném činu podvracení republiky, který hrál svou roli v Husákových politických procesech. Může dojít nebo již se mohlo stát, že řada politických vězňů byla propuštěna na svobodu (někteří však, jako Husákův přítel dr. Milan Hübl byl 1. srpna 1972 odsouzen na 6 a půl roku, zatčen v lednu 1972 má trest až do roku 1979. Má tedy i přes amnestii více než tři roky ještě k sezení v politickém kriminále).

Nová amnestie byla udělena více méně pro formu. Pro emigranta, uvažující o návratu nepřináší pak naprosto nic nového, kromě nebezpečí, že by některé články mohly být svou ohebností proti němu použity. Na po-

litických poměrech v Československu se nezměnilo rovněž nic. Na druhé straně potřebuje režim stále pracovní síly. Akce s návratem v roce 1973 nedopadla pro režim úspěšně, do dnešního dne nebyla nikde uveřejněna čísla o počtu navrátilců a kdo režim zná, ví, že s takovou věcí by se už dávno ve velkopropagačních akcích pochlubil. Tak mu zbývají pouze rozhovory s ojedinělými navrátilci včetně záměrné ústní propagandy, zveličující počty navrátilců např. v povoláních, která nemusí mít už vůbec žádné starosti, jako lékaři apod. Nová amnestie je tak nejlepším dokladem "lidskosti" komunistického režimu. —vah—

PŘEHLÍDKA ZTRACENÉHO ČASU

V časopise US News & World Report čteme o Československu: vláda stupňuje kampaň proti absenteřismu. Tato socialistická "choroba" stojí státní hospodářství 100 milionů pracovních hodin ročně. Stejně drahé je i slavení narozenin v podniku za účasti kdekoho, nákupy v pracovním čase apod. Vláda chce přizpůsobit prodejní hodiny a uvažuje se i o zrušení stranického schůzování v pracovní době.

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod názvem EL — Evropské listy jako evropská mutace Amerických listů. Veškerou korespondenci v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě převádět na níže uvedenou poštovní schránku a konto.

Nová evropská adresa: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 61 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gfährte. 35. Připsat účel platby: EL
- červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK, 6 Flm 70, Postfach 70 0254 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postcheckkonto 3281 90 — 608, Postscheckamt Frankfurt.
- v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahlkarte" (číslo odčítáte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplíte ve všech dílech: nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postcheckkonto 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M. a adresu FK, 6 Flm 70, Postfach 70 0254.
- ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "Z. G. Americké listy"
- převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. Obergass, 8033 Zürich s poznámkou "Z. G. Americké listy P5-622 890".

Roční předplatné (52 čísel) činí v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11.50 ve Švýcarsku ročně SFr. 50.00, pololetně SFr. 25.00, čtvrtletně SFr. 13.00

v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné "evropské" časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodrě místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenátem Amerických Listů.

Zde odstihněte a zašlete na adresu:

EVROPSKÉ LISTY, FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Přihlašte se za odběratele "Evropských Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočty v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno: Adresa:

Češi a Němci

Ferdinand Peroutka

VI.

V květnu 1945 prezident Beneš se vrátil z exilu. Mohl s uspokojením oznámit, že bývalé československé hranice jsou zajištěny. Co bude uvnitř těchto hranic, to byla jiná otázka. Před dvěma lety, roku 1943, jel do Moskvy vyjednávat a stál tam sám proti sovětským i českým komunistům — posice to slabého proti silnému, dokonce velmi slabého proti velmi silnému. Nemohl se domnívat, že tato stránka situace komunistům ušla. Vítězci sovětská armáda se už blížila střední a východní Evropě, Anglie a Francie si v československé otázce nepočínaly zcela ochotně, domov ještě nemohl promluvit, a Beneš měl za sebou jen londýnský exil, plný sporů. Za to, co v Moskvě vyjednal, byl a je kritizován, ale nejvíce ze všeho zaskuhuje politování. Jeden muž se tu vydal na cestu, aby obměkčil budoucí fakta.

Jak jsme už řekli, pro moskevské jednání prezident Beneš si vymyslel taktiku mimikrii. Pokud mu bylo možno, snažil se mluvit politickým nářečím, jaké bylo komunistům běžné, užíval výrazů, jež oni milovali. Zároveň snažil se vpašovat do jednání některé demokratické elementy a záruky. Obtíž byla v tom, že komunisté, kteří seděli proti němu, věděli, že se o to bude pokoušet. Jeho celkový plán byl "kanalizovat revoluční vření", jak se k přátelům vyjadřoval. V Moskvě mluvil o tom, že staré živly, dosavadní strany a jejich předáci musí zmizet se scéně, že je nezbytno, aby "řádová vůle, tlak zezdola se projevil všude". Pokud bohatých lidí se týkalo, českých i německých, mluvil tak, jakoby měli být potrestáni za to, že byli bohatí. Komunistům, kteří v něm ovšem viděli také "starý živý", vykládal, že se budou moci tak velice spolehnout na nového ducha v národě, že nic jiného nebudou potřebovat. Základem jeho plánu bylo uvést komunisty do tak dobré nálady, aby uvěřili, že komunistickou stranu mohou likvidovat, svolit, aby byla "absorbována" do jedné velké, dělnické nebo socialistické strany, která bude vytvořena z nich, sociálních demokratů a národních socialistů. Ačkoli to bylo jako vyzývat válečníka, aby vydal svůj meč, Beneš se odvážil předložit tuto ideu sovětským a českým komunistům, kteří se na něho dívali s druhé strany stolu. Nedovedeme říci, zda se tak málo staral o samotnou podstatu komunismu, nebo zda věřil, že tato podstata bude podrobena změně, jak západní politikové po nějakou dobu doufali. V každém pří-

padě navrhoval komunistům, aby se vzdali toho, nač nesešterněkrátě přísahali. Sovětský zástupce v Londýně — když se o tomto dozvěděl, ptal se Beneše s upřímným podivem: "Ale to by komunistická strana přestala existovat?" Ačkoli Beneš mluvil radikálně, bylo v něm mnoho setrvačnosti, a představoval si poměry idylickěji než jaké budou. Slabounce i vyhrožoval. Vyslovil se, že, jestliže komunisté nebudou soubhlasit se splnutím své strany se stranami jinými, "odpovědnost padne na ně". Nějak nevěděl, že komunisté něčeho jiného si tolik nepřejí jako této odpovědnosti. To bylo roku 1943. Roku 1945 Beneš se vrátil domů vyléčen z iluze. Komunistická strana ovšem bude — a jaká! Bylo v Moskvě nakonec ujednáno s Benešem, že komunistická strana, daleka toho, aby přestala existovat, dostane v Československu do rukou ministerstvo vnitra a ministerstvo vojensví, tato dvě žídla skutečné moci ve státě.

Pokud o česko-německou otázku šlo, Beneš se vrátil domů také jako radikál. Není zcela jasno, komu idea odsunu Němců původně byla bližší, zda jemu nebo komunistům. Všeobecně naznačuje, že Stalin se rozmyšlel. Mohl naléhat na nejdokonalejší zničení Německa, nebo mohl se pokusit učinit z Německa předvoj komunismu v západní Evropě, jak to Lenin zamýšlel. V jeho chování se střídavě objevovaly známky toho i onoho. Někdy mluvil o Němcích mírněji než někteří významní muži na západě.

Ve velkém zemětřesení doby, kdy nic nestálo pevně, prezident Beneš spařoval příležitost zbavit národ staletých konfliktů a rozřešit česko-německý problém vystěhováním Němců, aby tak už tohoto problému nebylo. Tak chromý čin, přesun milionů, neodpovídal jeho střízlivé minulosti, ale vzdávám se pokusu vysvětlit to úplně, pokud jeho osobnosti se týká. Snad nacionalismus se v něm vzbouřil nad míru jemu běžnou. Snad byl přesvědčen, že Němci, všichni Němci, byli nenapravitelně nakaženi Hitlerem. Snad ho přemohl pocit, že Němci byli vinní jeho neštěstím. Nebo snad si byl vědom, v jak nešťastné posíci bude vedle rozpínavých komunistů, a doufal, že jeho postavení — tím také postavení demokracie — bude posíleno, jestliže přinese národu velký dar, za nějž sklídí obecnou vděčnost. A někteří snad řeknou, že si počínal správně.

Už roku 1943 mluvil: "Budoucí republika bude státem Čechů, Slováků a Karpat-ských Ukrajinců. Bude stá-

tem národním a slovan-ským". Z Československa "bezpodmínečně musí ven" všichni německí učitelé, profesoři, Gestapo, Hitlerjugend, Henleinovci a celá německá buržoasie, bohatí německí lidé. Musí zmizet universita německá, dvě německé techniky, střední německé školy, Německé majetky budou dány do národní správy. Bude to revoluce národní, spojená s revolucí sociální.

Jakoby to bylo řečeno ve velké vášni. Toto vše bylo nepodobno bývalému dru. Eduardu Benešovi, členovi bývalé strany realistické. Ažak, jako Henleinovci vzali Wenzla Jakschovi heslo autonomie, tak nyní komunisté vzali Benešovi všecken prospěch, jenž by mohl vyplývat z tvrdého zacházení s Němci. Ihned ho v tom předstihli. Jestliže v něm byl i jen stín demagogického úmyslu, vydával se do beznadějně soustře s komunisty. Byly v něm zábrany, které v komunistech nebyly. Jejich demagogie vždy bude větší.

Zase jednou sotva mohlo být jinak než bylo. Nastala jedna z nevyhnutelností, jež jsme se už několikrát domnívali vidět — tentokrát zlá, ošklivá, tragická nevyhnutelnost. Propast mezi Čechy a Němci se rozvřela. Bylo po válce, oběti nacismu byly počítány, počet jich byl nesmírný, způsoby zabíjení nejrozličnější. Bud' proto, že nacisté podlehli jakémusi šílenství, nebo proto, že pevně počítali s vítězstvím, po němž nikdo je nebude moci kritizovat a nikdo jiný než oni nebude psát historii, nacisté vraždili ve všech zemích, na něž dosáhli, v některých hromadně, v jiných vybíravěji. Víme, Hitler byl si dobře vědom, že "spálil mosty" mezi sebou a zbylým světem. Stalo se, jak chtěl, nebyly mosty. Hněv někdy bezedný se rozhořel. Máme za to, že ani Němci nemohou spravedlivě kritizovat existenci toho hněvu. Též v Čechách byly počítány oběti a velikost násilí, jež bylo vypuštěno na tuto zemi.

Jestliže propukne citový nával, jemuž není možno upřít přirozený základ, je třeba vůdců, kteří by věděli, kam chtějí svou rozčilenou zemi vést. Tu prezident Beneš musil shledat, že předem si svázal ruce a abdikoval jako vůdce. V Moskvě mluvil, jak bude po vítězství: "lid bude nejlépe vědět, koho trestat", "národ sám si to s Němci důkladně vyřídí". To zajisté nebyly vůdcovské instrukce, ale komunisté se toho drželi jako Shylock směnky.

S bystrým a nepočetným talentem komunisté dovedli z německé otázky ukout nástroj na dobytí země. Zahájili trénink lidu v nezákonném počínání. Varovali se v té věci proklamací, oficiálně

hlásali humanitu, avšak pod tím rozpalovali násilí, hrubost, pomstu i čisté lupičství, kde mohli. Jako obyčejně, měli dlouhý plán. Ihned po převratu, vlastně ještě týž den, Němci byli vydáni nekontrolovanému násilí v Praze i všude na venkově. S násilím je to takové, že jedno násilí nezůstane osamoceno, jakmile vykoná své dílo proti jednomu, obrátí se proti dalším. Ať je nejdříve obraceño jen proti židům, jen proti zámožným, jen proti Němcům, za krátko vůbec nikdo si nebude jist. Lidé si zvyknou dívat se na mimozákonnou činnost nebo se jí i účastnit. To bylo něco, čeho komunisté budou potřebovat později, až budou zemi brát občanská a lidská práva. Ostatní československé politické strany se obávaly nepodílet se na něčem, co se jim jevílo jako všennárodní nálada. Myslely na volby.

Nyní došlo k tomu, že Němci trpěli za to, co nacisté rozpoutali. Po pět let člověk trpěl, často úzasně, za to, že byl Polák, Rus, Čech. Nyní smřt' se zatočila a obrátila a Němce nyní tedy trpěl za to, že je Němec. Všeobecně řečeno, tam, kde se nerozlišuje, intelekt byl poražen, a vždy je nebezpečno zvítězit nad rozumem. Což nacisté neprospědovali také Němce, nepopravili jich spousty? Nemstili se na jejich rodinách? Koncentrační tábory nebyly plny Němců? Neosnovala německá opozice převrat, a neušel Hitler jen náhodou atentátu?

Bohové někdy trestají splněním tužby. V tísni, v níž byl, prezident Beneš v Moskvě hlásal "tlak zezdola". Dostalo se mu ho, věru se mu toho dostalo. Říkal, že "národ si to důkladně vyřídí s Němci" a lid že bude vědět, koho a jak trestat. Nyní toto všechno viděl před sebou. A objevovalo se, že lid a národ nejsou zcela jistě veličiny. Theorie o národní povaze často chybují tím, že představují národ jakoby ulitý z jednoho kusu kovu. Ve skutečnosti všechny národy se skládají z vrstev, a politický systém, převaha té nebo oné politické strany posunuje tu nebo onu vrstvu do popředí. Velké státy oslabily a padly,

když vedoucí vrstva v nich se vystřídala. A v některých chvílích národ bývá představován témi, kdo nejvíce prodávají na ulicích a na náměstích a jsou nejhlučnější. Duch davu je internacionální, a je to všude, od východu k západu a od severu k jihu stejně, když rozvášněné davy se vyhnou a vykasají si rukávy. A ve všech národech je podsvětí, luza, která ze svých vlastních důvodů se účastní i vznešených revolucí.

Řekneme krátce: násilně události roku 1945 způsobily, že obraz Čech poprvé se rozešel s morálním citěním západu, také s tím, co pokládáme za české citění. Kde kdo se pokládal za povolána, aby osobně a podle vlastní volby trestal Němce. Podzemní muži vtrhli do ulic a jednali. Americký důstojník referoval své vládě, že do Děčína po Labi připlul vor s ukřižovaným Němcem. Do ba byla od dna rozbourána, rozpoutané síly a pudry byly mimo dosah moralisování. Příliš mnoho lidí cítilo, že rozumný a zdrženlivý život jim nepomohl ani v nejmenším. Snad se nacismu podařilo jeho poslední plán: budou-li poraženi, uvrhne svět do nihilistického chaosu.

Epilog? Čech a Němec se potkali v exilu a jeden druhému se ostýchal pohledět do očí.

POHNĚVANÝ KREML

Moskevská Pravda se hněvá na egyptské noviny Al Ahrām. Napsala, že ošklivé výmysly o SSSR, zemi Egyptu přátelské, nesvědčí o čistých úmyslech. Al Ahrām přinesl zprávy o tom, že SSSR podepsal s Lýbií tajnou smlouvu: bude tam mít námořní a letecké základny a dodá Lýbii nejmodernější zbraně v hodnotě dvanácti bilionů dolarů. Východo-evropské prameny v Káhíře uvádějí, že zpráva v Al Ahrámu je správná, jen obnos za zbraně nepřesahuje osm set milionů dolarů. Moskva poslední dobou upevňuje svoje vztahy s Lýbií, když se jí nepodařilo — skrze Egypt — získat rozhodující úlohu v situaci na Stř. východě.

Dobrého kuchaře

příjme

vzorná československá restaurace

VAŠATA

339 E. 75th St. - New York City 10021.

TELEFONY: RH 4-9996, 650-1224, 535-1193

ZŮSTANEME S VÁMI

Hned v jednom z prvních odstavců svého 20ti-minutového projevu k městskému zastupitelstvu v západním Berlíně prohlásil americký ministr zahraničí Kissinger, že v éře polevující konfrontace v Evropě určí osud Berlína úspěch dalších snah zajistit bezpečnost vyjednáváním a spoluprací. V jiné pasáži vyjádřil tuto myšlenku ještě přesněji slovy, že jen bude-li kvést Berlín, pokvete také proces uvolňování napětí, a že jen bude-li Berlín bezpečný, bude bezpečná i Evropa. Západní Berlín — který byl, jak Kissinger pravil, v prvním poválečném období velkým symbolem statečnosti, je teď zkušebním kamenem éry, do které se teď chce vstoupit: éry spolupráce a bezpečnosti. Henry Kissinger prohlásil:

"V thermonukleárním věku neexistuje žádná alternativa k míru. Ve všeobecném zájmu a především v zájmu těch, jejichž domovy by se mohly stát ohniskem krize, usilujeme o spravedlivá a rozumná řešení všech otevřených sporných otázek. Amerika však nebude nikdy usilovat o mír za cenu zřeknutí se principů, anebo za cenu obětování svých přátel. V citlivé rovnováze vztahů mezi východem a západem hraje Berlín klíčovou úlohu.

V celém dosavadním období uvolňování napětí sdílejí Spojené státy a jejich západní spojenci přesvědčení, že naděje na větší bezpečnost a spolupráci v Evropě musí

Mezinárodní přehled

být ospravedlněna především v Berlíně."

Kissinger zdůraznil, že západní Berlín symbolizuje nepotlačitelnou touhu po svobodě a vyjadřuje schopnost demokracie dát najevo sílu, které je třeba k obraně demokratických hodnot. Bezpečnost západního Berlína zůstává životně důležitým zájmem Spojených států. Západní spojenci jsou si zajedno, že cesta k normalizaci poměrů ve střední Evropě musí začít zabezpečením západního Berlína. V té souvislosti hovořil Henry Kissinger obšírněji o čtyřmocenské dohodě o Berlíně z let 1971-72.

Poukázal jednak na to, že tato dohoda, respektive její povinné plnění má rozhodující význam pro proces uvolňování napětí, jednak na to, že složité pozadí berlínské otázky vytváří sice někdy jisté potíže při uplatňování dohody, ale že nikdo ani na východě, ani na západě nemůže objektivně popřít její praktické výhody. Kissinger upozornil na různé výsledky dohody, mezi jiným také na to, že v ní Sovětský svaz formálně uznal existující vazky mezi západním Berlínem a spolkovou republikou a uznal také právo tyto vazky dále rozvíjet. Kissinger potom ubezpečil, že Spojené státy nikdy nepoleví ve svém úsilí prosadit plné uplatnění čtyřmocenské dohody. Ke klíčovým výročkům v

jeho západoberlinském projevu patřily tyto věty:

"Vyrovnáme se s výzvami se stejnou odhodlaností vzdorovat nátlakům a ve stejném duchu ochoty k jednání, která vedla k uzavření této dohody. Zůstaneme se nechtějí jsme přesvědčeni, že v historii nebude Berlín zapsán pouze jako velké město, ale také jako velký princip v boji člověka za svobodu."

dž

STŘEDNÍ VÝCHOD

Sovětský ministerský předseda Kosygin odmítl za své návštěvy v Lybii myšlenku, že by všeobecná válka byla bez ohledu na cenu nejlepší prostředkem k rozdělení imperialismu. Kosygin neřekl, kdo takovou myšlenku propaguje. Také v Tripolisu prohlásil, že mír na Blízkém východě závisí i na jednotě Arabů, jejichž rozdíly označil za přechodné. V době Kosyginovy návštěvy v Libyi zaútočila však tisková kancelář jeho hostitelů znovu na egyptského presidenta Sadata a současně se ještě více vyhrotilo napětí mezi Damaškem a Bagdádem — když Sýrie uzavřela svůj vzdušný prostor pro irácká letadla. Jak se zdá, v syrsko-iráckém konfliktu se pokusil o zprostředkování egyptský prezident Sadat — který vyslal jednoho ze svých poradců do hlavních měst obou zemí. Zatím vyzval bývalý izraelský ministr zahraničí Abba Eban nynější vládu své země, aby vyhlásila mírový plán, který by nabídl evakuaci Izraele z podstatné části nyní okupovaných území, nikoliv však z východní části Jeruzaléma a ze strategických postavení na Golánských výšinách a v Šarm-el-Sejku.

ČÍNSKÝ SKOK DO EVROPY

První místopředsa čínské vlády Teng Hsiao Ping se zřejmě vydal do Evropy především proto, aby povzbudil západoevropské národy k jednotnému postupu nejen ve sféře hospodářské, ale i politické a obranné a k nezávislosti na supervelmocích. Že si vybral k své první oficiální návštěvě Evropy právě Francii, nebylo jistě náhodou. Francie, jak v připitku zdůraznil, vždycky usilovala o silnou jednotnou Evropu, která by byla ve světové politice třetí silou. Čína, jak dodal, politiku evropské integrace podporuje. Teng Hsiao Ping, který figuruje v čínské mocenské hierarchii na třetím místě a který je zároveň šéfem gen. štábu čínské lidové armády, kritisoval především Sovětský svaz. Označil jej za supervelmoc, která, ačkoli hlasitě káže o míru a bezpečnosti, ohrožuje vojensky ostatní národy, zejména národy evropské. Na brzké u-

zavření dohody o evropské bezpečnosti naléhá proto, aby Evropa oslábla a v ostražitosti ochabla. Sovětsko-americké uvolňování dezavoval Ping jako pouhou fikci, která nemůže být realistická, protože Sověti se nechtějí vzdát hegemonistických cílů. Naznačil však že čínští předáci i když washingtonskou politiku kritizují, nemají v podstatě námitek proti další americké vojenské presenci jak v Evropě tak i v Ázii. List francouzské komunistické strany L'Humanité čínského představitele označil za protisovětského štváče, který se snaží torpedovat konferenci o evropské bezpečnosti a znesnadnit spolupráci mezi západní Evropou a Sovětským svazem. Tenga a ostatní čínské vůdce si vzal na mušku také šéf francouzské komunistické strany Georges Marchais. Na tiskové konferenci je prý nýřoval jako stalinisty, kteří zradili opravdový marxismus-leninismus a paktují se s evropskými reakcionáři a monopolisty.

Z podrážděné reakce francouzských komunistů možno vyvozovat, že v Kremlu jsou Tengovci aktivitou silně znepokojeni. Zřejmě se obávají, že nezůstane bez následků — že naruší jejich záměry, které mají nejen v Evropě, ale i v ostatním světě, včetně Ameriky.

PORTUGALSKÉ INCIDENTY

Komunističtí sazeči zaměstnaní v portugalském socialistickém deníku "República" zadrželi šéfredaktora a několik žurnalistů proti jejich vůli v budově a žádali jejich resignaci. Šéf portugalských socialistů a vítěz nedávných voleb do Ústavodárného národního shromáždění Mario Soares svolal protestní demonstraci. Desetitisíce stoupenců jeho strany uspořádaly před budovou deníku noční protestní hlídku. Akce skončila po příchodu vojenské policie, která zadržené novináře osvobodila. Komunistická skupina obvinila šéfredaktora Paula Rega, že uveřejnil důvěrný komunistický dokument, který byl poslán Hnutí ozbrojených sil. Jeho obsahem je doporučení a návod k propuštění asi 70 zaměstnanců státní televize. V dokumentu se praví, že je mnohé možno rozeznat podle toho, že nosí odznaky socialistické strany. Příslušníci jedné radikální vojenské jednotky, kontroloující lisabonské letiště a hlavní příjezdovou silnici na španělskou hranici, zatklí asi dvacet osob obviněných z přípravy kontrarevolučního puče. Tyto osoby byly zatčeny nezákonně a ocitly se nakonec v rukách vojenské policie. Má mezi nimi být předseda sociálně-demokratické strany Sítědu a jeden

nejvyšší soudce. Tyto tendence odsoudil deník italských komunistů Unita. Mimo jiné píše: pluralita názorů v demokratické společnosti není žádný ústupek nebo projev slabosti, nýbrž nezbytné opatření zaručující demokratický vývoj. Nikdy jsme nezapomněli vyjádřit naši obavu, když jsme se domnívali, že se objeví trend vedoucí k omezování anebo podceňování úlohy politických stran v Portugalsku.

PROCES V NSR

Ve Stuttgartu začal proces se západoněmeckými teroristy. Před soudem se za několikátou násobnou vraždu, za pokusy o vraždu, ozbrojená přepadení a zháření zodpovídají Andreas Baader, Ulrike Meinhofová, Gudrun Ensslinová a Jan Carl Rappe. Bude vyslechnuto na 400 svědků. Obvinění jsou žalováni, že zavedli organizovaný teror jako politickou zbraň do Německé spolkové republiky. Konkrétně se zodpovídají za řadu pumových útoků mezi srpnem 1970 a jarem 1972. Při těchto atentátech zahynuly čtyři osoby, 54 osob bylo zraněno.

Před zahájením procesu bylo nutno provést některé změny v dosavadní justiční praxi. Spolkový sněm odhlasoval zákon, na jehož základě je možno vyloučit z řízení takové obhájce, u nichž existuje důvodné podezření, že podporují takzvané zločinné spiknutí. Tři z osmi obhájců na základě nového zákona ztratili možnost vystupovat v procesu. Čtvrtý byl na přechodnou dobu zadržen a po propuštění na svobodu se uchýlil do podzemí. Soud přičinul místo diskvalifikovaných obhájců obžalovaným jiné právníky. Proces je doprovázen všeobecnou nervozitou. Pozorovatelé nevylučují, že řízení bude doprovázeno vlnou nových násilných činů a poukazují na poslední zločiny teroristů: loni v listopadu byl zavražděn nejvyšší soudce v západním Berlíně, letos v únoru byl unesen křesťansko-demokratický politik Peter Lorenz a jeho záchrana byla vykoupena propuštěním skupiny anarchistů, kterým bylo dovoleno odletět do jižního Jemenu. A konečně jiná skupina teroristů přepadla v dubnu západoněmecké velvyslanectví ve Stockholmu a zavraždila dva diplomaty.

HELSINKY . . .

(Pokrač. ze str. 1.)

sinskou konferenci na nejvyšší úrovni. Jestliže se dobře chovat nebude, trvaly by západní delegace v Ženevě na dalších ústupcích, zvláště pokud jde o volnější pohyb lidí a myšlenek. Tato názorová skupina soudí, že by bylo v zájmu světa udržovat nynější druhou fázi jednání ještě určitý čas v chodu.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Finlandizace a Finové

Loňského roku se finští nakladatelé rozhodli uveřejnit Solženicynovo Souostroví Gulag, — z ohledu na Sověty. Tento fakt měl širokou světovou publicitu a byl hajně uváděn jako jeden z typických příkladů důsledků finlandizace. Ale dohromady nic se nepsalo o tom, že Gulag vyšel finsky ve Švédsku, byl do Finska importován a je tam od letošního ledna bestsellerem číslo jedna. Mimoto se Gulag ve Finsku prodává ve velkých krantech ve švédštině, francouzštině, angličtině, němčině a ruštině.

Finsko má necelých pět milionů obyvatel. Má také sedmset kilometrů společných hranic se svým agresivním sovětským sousedem. Slovo finlandizace — ovlivňování malého a slabého národa sovětskou politickou mocí, přešlo dávno do politického slovníku světa. Ale jak ta finlandizace doopravdy ve Finsku vypadá? Najdeme dosti důkazů sovětského vnucování se a Finové se netají tím, že mají se svým sousedem "velmi speciální vztah". Ten je založen na smlouvě o přátelství, uza-

vřené v roce 1948. Navíc nynější naftový zmatek nutí Finy k další opatrnosti ve styku se Sověty, protože Finsko dostává dvě třetiny své spotřeby oleje z SSSR. Ve finském parlamentu i tisku existuje jakási dobrovolná cenzúra, pokud jde o výroky o SSSR. Ale faktem je a zůstává, že Finsko je téměř jediný ze sousedů Sovětského svazu, který vzkvétá a rozvíjí se jako svobodná demokracie.

Historie a geografie se spojily a postavily Finsko do zvláštní situace. Pokud jde

o samotný pojem "finlandizace", Finové vám řeknou, že vznikl v západoevropských politických debatách, jichž se oni, Finové, vůbec nezúčastnili. Jak říká finský diplomat Max Jacobson, před časem navržený na funkci generálního sekretáře Spojených národů: "Finsko je špatný příklad finlandizace, protože jako soused mocné Moskvy nedopadlo nijak špatně . . ."

A generální tajemník finského ministerstva obrany Matti Tuovinen dodává: "Proč se vlastně tolik hovoří o finlandizaci teď, když je situace lepší? Kdyby byli chtěli Sověti vykonávat nějaký důkladný tlak na naši zemi, mohli tak učinit v době, kdy jsme na tom byli mnohem hůř . . ."

Ve druhé světové válce, v bojích proti Rusku, ztratilo Finsko skoro celou generaci svých mužů. Bylo poraženo, muselo Rusku odstoupit desetinu svého území a zaplatit asi 455 milionů dolarů válečných reparací. V oně zímě 1939-40 bojovali Finové proti sovětským okupantům docela sami, — to nezapomínají zdůrazňovat. V roce 1955 vrátila Moskva Finsku námořní základnu Porkalla a nebylo to na nátlak západu. Dnes Finové říkají: "Snažit se se Sovětským svazem vyjít po dobrém, je naše jediná možnost. Tu opatchnou jsme zkusili a nevyšlo to . . ."

Je to obrovský kontrast — jestliže přijedete do Finska z ruské strany: nabitě obchody, spousta aut, dobře oblečení lidé, krásné výklady, novinové stánky plné zahraničních časopisů, mezi nimiž neschází ani pornografické, něco, co by bylo sovětskými celníky okamžitě zabaveno. Ale hlavní rozdíl je, že Finové mají svobodné volby, kvetoucí soukromé podnikání, svobodu vyznání a cestování.

Dobré vztahy s Kremlem jsou však v popředí finské zahraniční politiky, která je zcela v rukou 74-letého finského prezidenta Urho Kekkonena. Pro svoje dobré sousedské vztahy k Moskvě dostal dokonce v roce 1964 Leninův řád.

Když Finsko podepsalo dohodu s Evropským hospodářským společenstvím, finský parlament ukládal vzbouřené moskevské city tím, že Kekkonenovi odhlasoval prodloužení úřadu o čtyři roky, třebaže bylo jasné, že by bestak byl býval znovuzvolen ve volbách. Ve Finsku neexistuje druh pŮtek mezi jednotlivými většími politickými stranami na téma: jak se chovat k Moskvě a proč tak a ne jinak. Finové soudí, že jejich země je příliš malá na to, aby si mohla dovolit mít nějaké rozmišky v otázkách zahraniční politiky. Co Finy velmi hněvá, jsou občasné zmínky západního

tisku, že prezident Urho Kekkonen je "poskok Moskvy". Zdůrazňují, že pod jeho vedením se Finsko v roce 1961 stalo členem Evropské svobodné obchodní asociace, skupiny států tehdy mimo evropský společný trh. A později podepsalo Finsko dohodu s EHS, vysloveně přes sovětské protesty, i když krátce poté pak podepsalo dohodu také s Comeconem, což je obchodní organizace zemí komunistického bloku.

Kekkonen má svou hlavu a doveze se Moskvě postavit, řeknou vám Finové a doloží hned příklady. Když v roce 1961, s odvoláním na dohodu o přátelství z roku 1948, žádalo Rusko, aby s ním Finsko vedlo politické konzultace ohledně Berlinské krize, Kekkonen jednoduše odmítl s tím, že to nepokládá za nutné. A v roce 1971 nechal Kekkonen odvolat sovětského velvyslance Alexeje Beljakova, protože se příliš otevřeně zapletl do rovnání pŮtek uvnitř finské komunistické strany. Moskva má ve Finsku rozsáhlé zastupitelské úřady, které jistě vykonávají určitý, přinejmenším dohlížetelský úkol. Avšak Finové, dalo by se říci, "berou aspirin ještě než dostanou rýmu" — sami od sebe si ukládají dobrovolnou opatrnost s Rusy.

Tu a tam to ovšem s tou opatrností, oním "aspirinem" přehženou. Tak třeba v případě amerického filmu Hedbávné punčochy, který, mimo jiné jedná o sovětské ženě, jenž je kulturně šokována při návštěvě Západu. Sověti protestovali proti předvádění tohoto filmu ve finské televizi a představitelé televize se omluvili, že ano, vskutku, litují, že onen film zařadili na program. Anebo když finští zdravotní inspektoři našli v konzervách tuny importovaných z SSSR vysoký stupeň mercuria, jejich hlášení bylo utajeno. Avšak brzy se o tom ve švédském tisku objevily veškeré podrobnosti a vypukl skandál. Nebyli to Rusové, kdo si zléžovali, ale opatrníci ve finské vládě a veřejném životě.

Nedráždít hada. I tak se dá nazvat finský poměr k Moskvě. Na stránkách finského tisku najdete spoustu kritických materiálů o Západě, najmě o Spojených státech. Nic podobného o Sovětském svazu. Finové to vysvětlují logicky: "Západu nevádí, je-li kritizován. Moskvě to vadí víc než dost . . ."

Najdele však ve Finsku i hlasy, kterým se ona sumocenzúra nezdá. Carl-Gustaf Lilius, finský spisovatel, nedávno napsal, že "dlouhodobá samocenzúra nakonec vede k podminování sebečty, a když země začne ztrácet sebečtu, riskuje podminování svého práva na existenci . . ."

Těžká věc, když Rusko je váš agresivní soused. Existuje finské přísloví: "Rus je Rus — i když ho u-smažíš na másle . . ."

Finsko má nejvyšší známou všeobecnou brannou povinnost na světě. Narukuje 93 procent všech mladíků odvodního věku a všichni muži jsou rezervisty až do 60. let. Podle nedávného výroku jednoho představitel finského ministerstva obrany: "Okupovat nás by si vyžádalo dva miliony mužů. Kdopak by chtěl okupovat lidi, co by dělali takové nesnáze?"

Většina Finů vám řekne, že se rozhodně vyplatilo žít s Moskvou v klidu. Podle názoru některých finských ekonomů západní hospodářská krize učinila obchodování s Ruskem atraktivnějším. Říkají, že se nebojí ekonomické závislosti na Moskvě: "Kdyby nás chtěl Kreml tlačit, jistě by to udělal jinak než hospodářsky . . ."

Všeobecně panuje ve Finsku názor, že státní nezávislost Finska je bezpečnější než kdykoli předtím. "Známe z historie, že jsme vždycky sami" říkají. "A jaký by mělo smysl dráždit souseda, který je náhodou supervelmoc?"

Slovo finlandizace nemají Finové rádi. Ale ne proto, že by snad měli špatné svědomí. Řeknou vám: "Spíme v noci klidně bez toho, že by nás trápili problémy, jaké ve Finsku vidí lidé zvenčí . . ."

Pád dávného soka

Když vyšly najevo podrobnosti o době těsně před invazí Československa v srpnu 1968, ukázalo se, že jeden z nejdůležitějších doporučovatelů intervence v moskevském politbyru byl muž jménem Alexander N. Šeljevin . . . Docela nedávno se toto jméno objevilo v západním tisku v souvislosti s jeho londýnskou aférou: jako nejvyšší představitel sovětských odborů přijel Šeljevin na návštěvu na pozvání anglických odborových špiček.

Jeho návštěva musela být zkrácena pro rozsáhlé veřejné protesty: Angličané si jeho jméno pamatovali z dob, kdy Alexander Šeljevin býval šéfem sovětské tajné policie. Londýnská aféra měla následek — Šeljevin byl krátce po svém návratu do Moskvy zbaven funkce člena politbyra . . .

Nyní je kariéra tohoto muže definitivně v koncích: v těchto dnech byl odvolán z místa předsedy Vsesvazové rady odborů. Šeljevin patřil k nejmladším sovětským představitelům: je mu teprve šestapadesát let. Z místa odborového vůdce byl pryč uvolněn "na vlastní žádost", jak píše sovětský tisk, což, jako vždy v takových případech znamená, že se postižený o své žádosti dozvěděl jako poslední . . . Noviny z Moskvy také nesdělují, zda bude Šeljevin pověřen jinou funkcí, z čehož ještě jasněji vyplývá, že je jeho politickým dnům odzvoněno.

Zatím nebyl jmenován jeho nástupce v sovětských odborech.

A jak tomu v sovětech také bývá, jestliže někdo padne, padne v tichu a nedostane na rozloučenou ani veřejné: děkujeme . . . Konec kariéry tohoto kdysi obávaného a navždy nenáviděného muže

byl ohlášeno přesně třemi řádky na konci hlášení TASS-u o plenárním zasedání Vsesvazové rady odborů, které se konalo v Moskvě: "Plenární zasedání uvolnilo Alexandra N. Šeljevinu z povinnosti předsedy a člena presidia Vsesvazové Ústřední Rady Odborů v souhlase s jeho žádostí . . ."

Šeljevinův pád není ovšem nijaké překvapení. Odbory jsou považovány za druhoradou záležitost: začátek konce přišel pro Šeljevinu ve chvíli, kdy byl "uvolněn" z politbyra komunistické strany Sovětského svazu, jehož byl nejmladším členem po dobu deseti posledních let.

Jeho politická hvězda začala stoupat na konci padesátých let, když Nikita Sergejevič Chruščov postavil mladého, neobyčejně inteligentního a stejně tvrdého předsedu Vsesvazového komсомола — Alexandra N. Šeljevinu na čelo sovětské tajné policie — KGB — aby mu ji zreorganizoval podle jeho představ. Mladý muž se stal pak členem politbyra a zdálo se, že bude jistým nástupcem Nikity Sergejeviče. Avšak v soukromém tuhém boji s Leonidem Brežněvem se ukázal jako slabší. A Brežněv ovšem na toto někdejší a vlastně stále tak trochu hroznici rivalství nezapomněl. Postupně odbourával — nenápadně a trpělivě, Šeljevinův vliv. Jeden čas — po sovětské invazi do Československa se zdálo, že by se Šeljevin mohl stát obětí bernátkem — jenže tlak, jehož se Brežněv ze strany Západu obával, nebyl tak silný, aby Moskva musela invazi vysvětlovat či omlouvat . . . A Brežněv trpělivě čekal dál. Příspěvní se mu dostalo z nečekané strany: byli to Britové, kteří mu pomohli zbavit se dávného soka.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOCI
Secretary

SPORT

Poslední zápasy I. fotbalové ligy:

Sparta-Nitra 2:1 — předčasně ukončený zápas. 11 minut před koncem pomezního soudce zasáhl do hlavy kámen z hlediště. Hlavní rozhodčí správně ukončil hru. Dva body patří Spartě a Nitra je prakticky odsouzena k sestupu. Další zápasy: Slovan-Jablonec 1:0, Trnava-Inter 0:2, Bohemians-Plzeň 1:0, Teplice-Dukla 0:0, Brno-Třinec 2:1, Slavia-VSS Košice 5:2.

Tabulka:

1. Sn Bratislava	27 34
2. Bohemians	27 34
3. Inter Bratisl.	27 33
4. Zbroj. Brno	27 31
5. Slavia	27 29
6. Dukla Praha	27 27
7. SU Teplice	27 27
8. VSS Košice	27 26
9. Baník Ostrava	27 26
10. ZVL Žilina	27 26
11. Sp. Trnava	27 24
12. Škoda Plzeň	27 24
13. LIAZ Jablonec	27 24
14. TŽ Třinec	27 22
15. Sparta	26 21
16. AC Nitra	26 21

Dary na tiskový fond Amer. Listů

Boris Zigl, NY	\$20.00
George Vesely, CA	3.00
Gustav Ule, NY	5.00
Martha Peppel, NY	10.00
Milada Hulka, NY	10.00
C. E. Slavic, NY	25.00
Jarmila Cetkovská, NY	5.00
Karel Tupy, MA	1.00
Augustine Brus, LIC	3.00
Předplatitel z Warminck, N.Y.	10.00
John A. Batik, NY	10.00
Emil Pchalek, NY	10.00
Lubomir Richter, NY	1.00
Jarmila Uhlířová, NYC	10.00
Alice Koscielna, LIC	3.00
Marie Steklo, NY	5.00
B. Brehm, NY	10.00
Rose Grossmann, NY	5.00
Jirina Kudrat, NY	5.00
Zdenek Petrasek, NY	10.00
Mila Vasa, NJ	1.00
Zdenka Kvetonova, NYC	5.00
Rudolf Bilek, NYC	5.00
Rudolf Knakal, NYC	10.00
Čtenář z Jersey City, NJ	15.00
Frank Povolny, NJ	5.00
Hana Stankevich, NJ	2.00
Pavel Pokorny, NJ	10.00
Vincent Dvorak, NJ	10.00
Joseph Weiner, NY	5.00
Zoltan Grott, NYC	2.00
Vladimir Macak, NJ	5.00
Jaroslav Tesar, NJ	5.00
Frank Suchanek, NYC	5.00
J. E. Dobb, NY	10.00
George Kral, NJ	10.00
Pavel Fort, NY	10.00
Dr. M. J. Lota, PA	3.00
C. Burian, IL	3.00
Bedrich Petr, NY	5.00
Ivan Nikolov, NY	5.00

Tomanová mistryní NSR - Kedeš prohrál ve finále.

Čs. tenistům se na mezinárodním mistrovství NSR dařilo. Renata Tomanová se stala mistryní NSR. Do finále postoupila po vítězství nad Riedelovou z NSR 6:0, 6:2, kde se střetla s Japonkou Kazuko Savamacuovou. Po čtyřhodinovém boji zvítězila před 7.000 diváky 7:6, 5:7, 10:8.

V Káhiře, v dohrávce rozhodujícího utkání B skupiny Davisova poháru zvítězilo Maďarsko nad EAR 3:2 a stalo se tak semifinalistou v utkání s Československem — které bude v polovině července v Praze.

Nová kritická situace na montrealských staveništích ohrožuje přípravy na OH 1976. V provincii Quebec stávkují na 30.000 dělníků, z toho dva tisíce na montrealském olympijském stadionu. Montrealští pořadatelé jsou však plni optimismu, že vše dobře dopadne.

Ve II. fotbalové lize je vítězem Lokomotiva Košice. Mezi Trenčínem a Vlasím, případně Pov. Bystrici se rozhodne, kdo bude druhým postupujícím do I. ligy. Pro zajímavost: mezi sestupující do II. ligy se může dostat Hradec Králové, bývalý mistr ČSSR!

Budou čs. fotbalisti na OH v Montrealu? Chceme věřit, že budou, ale i po jejich vítězství nad Irskem v Duttlinu, vrchol bojů je ještě čeka. Sedmého června budou hrát s Iry v Košicích, pak je čekají 4 utkání s Rakouskem a

OKNO DO SVĚTA?

Je obrazovka okno do světa?, uvažovala nedávno pražská Tvorba. Podle dnešního stavu techniky by se během několika let televizní okénko mohlo opravdu dokročit otevřít do celého světa. Alespoň po stránce teoretické jsou totiž už rozřešeny otázky, spojené s přímým příjmem televizního signálu z telekomunikačních družic. Za nemnoho let by si mohl každý televizní účastník naladit svůj televizor na kteroukoli ze stovek stanic po celém světě. Jak se však ukázalo na řadě mezinárodních konferencí, Sovětský svaz nemá na takové nekontrolovatelné celosvětové kulturní výměně zájem, ba je zásadně proti. Tento systém by prý byl zásahem do státní suverenity a každý stát prý by byl oprávněn takové družice odstranit, tvrdili na těchto konferencích sovětské delegáty, včetně ministra zahraničí Gromyka.

Odpověď na otázku pražské Tvorby je tedy jednoznačná: československé obrazovky nejsou oknem do světa a vše, co ze světa zprostředkovávají, prošlo už mnoha filtry. Jeden z nich je sovětská agentura Novosti, jejíž podíl na programech českoslo-

NDR, která má nejsilnější mužstvo.

Na Downing Stadionu v NY se utkal NY Cosmos s mužstvem Izraele nerozhodně 1:1. Předtím zvítězil Izrael ve Filadelfii 1:0. —Mza—

New Yorkská odbočka Svazu Svobodných Čs. Sportovců v Zahraničí zaslala \$50 dětem po zesnulém Josefu Růžičkovi do Garmish-Parkenkirchen, \$150, věnovala českým a slovenským školám v New Yorku a \$150, na nové vybavení American-Czechoslovak Sports Clubu.

ČESKOSLOVENSKÝ SKAUTING V EXILU

připravuje i letos obvyklý tábor ve Sluneční zátoce, Maine, ve dneš 19. července — 9. srpna. Minimální věková hranice 10 let, výjimečně 9 let. Zájemci píše: z Kanady — Czechoslovak Scouting in Exile, 14-22nd St. Etobicoke Ont. M8V 3M1. Z USA: Czechoslovak Scouting in Exile, 7624 N. Fairchild Rd. Fox Point, WIS. 53217. Závěrka je 6. června 1975.

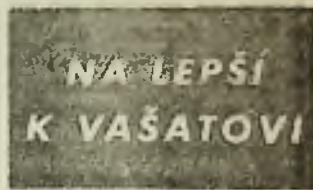
Pracovní skupina ČSE

venské televize stále roste. Nejde při tom jen o publicistické programy ze Sovětského svazu a z komunistických států, ale i o referování o Západě.

Nyní se plánuje větší spolupráce s televizemi rozvojových a skandinávských zemí — přirozené na úkor dosavadní spolupráce s tak zvanými vyspělými kapitalistickými zeměmi. Tady jde zase o to, aby se omezily informace o hmotné úrovni na Západě, které si pozorný divák získává třeba i ze západních detektivních seriálů nebo jiných, ideologicky jinak neutrálních a zcela nezávadných snímků. Při tom vůbec nerozhoduje, že televize rozvojových zemí jsou až dosud na velmi nízké technické i umělecké úrovni. To je spíše výhodou. Československá propaganda chce budit dojem, že ČSSR je televizní velmocí.

Třeba přiznat, že západoně-

mecká, francouzská a jiné západní televize mají skutečně v poslední době značné potíže, především finanční. Ukazuje se též, že státy malé i střední velikosti nemají dost osobních, intelektuálních, uměleckých a hospodářských zdrojů, aby mohly souběžně vysílat dva, tři

ba i více mnohahodinových kvalitních barevných televizních programů denně. Tím omezenější je situace československé televize, v níž po 21. srpnu 1968 musela postupně nastoupit jakási druhá směna, prokádrování ochotníci bez profesionálních zkušeností a úrovně.

Jaroslav Dresler

ČESKÁ NEBRASKA PŘÍKLadem

Letní období českých slavností v Nebrasce zahájil Alfréd Nováček už 5. jarním programem ve Dwight 20. dubna, na kterém zvláštní pochvalu si zasloužila naše mládež z Českého klubu v Saunders Co. Za obětavého vedení pí. Kremláčkové děvčata a chlapci zazpívali pěkné české naše písničky. Program uváděl anglicky A. Nováček, česky dr. Kučera. A pak 4. května sál omažské sokolovny byl svědkem už 16. českého programu, který připravil prezident Českého kulturního klubu v Omaze František Smrž. V první části pořadu, který uváděl dr. Kučera, vystoupili hosté z našich klubů v Nebrasce, naše královny, mládež a sbor starších ze Saunders Co., sólista A. Nováček z Dwight, harmonikář Homolka z Wilber a j. — V druhé části programu byly recitace a zpěvy dětí českého kursu za vedení učitelky pí. Webblové. Pak následovaly sbory písní, kuplety a v závěru sbor spolu s obecníkem zazpíval anglicky God Bless America, když před tím pí. Covicová zazpívala tuto hymnu v českém překladu našeho omažského básníka a muzikanta F. Smrže.

Agilní předseda ZCBJ v Lincolnu měl svůj a opět velmi zdařilý program české hudby na veřejném jevišti velkého obchodního střediska, Gateway Shopping Center, v sobotu 17. května. Milovníci české muziky zaplnili velké prostranství hlediště a vytrvale naslouchali naší hudbě. A milovníci českého chleba a koláčů si také přišli na své. Velkou popularitu získala perníková srdce, které tak vkusně naparádila pí. Vildová.

Snad jeden z největších a také i nejmladších klubů v Nebrasce, Český klub v Lincolnu, se uvedl 18. května v velmi zdařilým prvním veřejným programem, který obětavě připravil a uváděl Jakub Hamsa. Dík mu za to. Po americkém a českém hymně dr. Kučera promluvil o zdárném výsledku naší práce — zajistit budoucnost české řeči a písničky v tomto státě. Královnou klubu byla zvolena Monika Sincarová. President klubu ve Dwight, A. Nováček, nás informoval o přípravách na tradiční festival 20. a 21. července, který každoročně přiláká do tohoto malého městečka tisíce našich. A letos Nováček připravuje něco v české Nebrasce neobvyklého. Poprvé bude v rámci tohoto festivalu sloužena mše svatá v katolickém kostele v českém jazyce.

— Kuč.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1353 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajištění smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-8505 — RH 4-9787

Upřímně všem dárcům za tuto podporu děkujeme,
Red. a vyd. Amer. Listů

Peroutkovo Budování státu

V minulých týdnech vydalo naše nakladatelství dlouho očekávanou knihu Ferdinanda Peroutky "Budování státu." Zatím vyšel první z pěti svazků.

První díl si můžete objednat ihned na adrese: Universum Sokol Publ., Inc. 283 Oak Street, Perth Amboy, N.J. 08861, U.S.A.

Cena svazku v US dol. 6.20, v DM 15.00, ve švýc. fr. SFr. 16.00. Cena rozzumí se včetně poštovního. Adresa pro evropské objednávatele: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Kniha, která je v Československu už řadu let zakázaná a dlouhá léta nedostupná, redigoval pro nové vydání sám Ferdinand Peroutka. Připomeňme si dobu, kdy Ferdinand Peroutka — za první Československé republiky — chystal právě vydání Budování státu. Zachytil ji ve svých vynikajících literárních memoárech Julius Firt (knihy: Kniha o osudy vydaná v nakl. Lidex, Kolín n. R. roku 1972).

Lidovky a Přítomnost nebyly po léta jedinou náplní Peroutkovy činnosti. Odevzdával rovněž týdne do tisku dvacítičet stránek svého díla Budování státu. Nevím, jakým myšlením se Jaroslav Pilz ve své knize "Národní 9" dostal k tvrzení, že Peroutka přinesl v roce 1932 hotový rukopis prvního dílu Budování státu a požadoval okamžitě vyplacení zálohy "ve výši pro nás závratné — 12.000 Kčs", jinak že práci vydá v jiném nakladatelství.

Nejprve k "záloze". Nic podobného nikdy Peroutka od nás nežádal. Dokud byla Přítomnost pasivní a on používal peníze, dostal jako kterýkoliv z autorů našeho nakladatelství samozřejmě "fus" na plat.

Ani poznámka o rukopise není správná. Myšlenku napsat historii počátků republiky nosil Peroutka v hlavě dlouho před svým příchodem k firmě Borový. Ale teprve když začala Přítomnost prosperovat a jeho důvěra rostla, a když jsme také my dva začínali být dobrými přáteli, stal se z myšlenky čin. Jednoho dne jsme začali celé dílo plánovat a dospěli k závěru, že knihu začneme vydávat po sešitech. Porozumitelně — vždyť žádný rukopis v té době ještě neexistoval!

Šlo o sázku do loterie: bude Peroutka při všech svých dosavadních závazcích s to uhradit další bičmeno? Vyskytlo se několik vážných pochybovačů, mezi nimi i tehdejší šéfredaktor Lidovky Arnošt Heinrich. Stejně jako Peroutka byl i on zpočátku vůči mně v jakési rezervě. Ale překonal jsem jeho nedůvěru a začalo se vyvíjet přátelství a spolupráce. Dával jsem Heinrichovi pro Lidové noviny články z připravovaných knih našich autorů a takovou pomoc dovedl právě on neobyčejně acem.

Když jsem mu poslal i jednu kapitolu z prvních sešitů nově zrozeného díla — byla to kapitola Štefáník u legie — napsal mi Heinrich, že ji otiskne, aby knize pomohl k publikaci. Nepochybuje pryč o Peroutkových kvalitách jako autora nad jiné povolaného, ale mni si jist jeho vytválosti a disciplínou, jakých taková práce žádá. Neřad by viděl, aby Borový uváděl s celým projektem v pršku.

Odpověď jsem, že je mi jasné, o jak odvážný podnik jde. Bude záležet na úspěchu knihy. Dostavil se, pak bude Peroutka k práci připoután, jak to ukázal příklad příznivého vývoje Přítomnosti. Mám šlo také pochybnosti, vrátil jsem, přesto však věřím, že všechno dobře dopadne. Neboť autor má železné zdraví a nervy. Že měl dobré nervy, ukázalo se několik málo týdnů po mém dopisu Heinrichovi.

Lidovky kapitolu o Štefáníkovi uveřejnily a dodnes si myslím, že

ji Heinrich ani nečetl. Byl by ji užil zcela určitě o týden odložil. Ukázka vyšla v den, kdy Edvard Beneš nastupoval politickou cestu po Slovensku, a vyvolala prudkou reakci u všech, kteří byli do té doby zvyklí číst jenom nadšené ódy na Štefáníka a legie. Peroutka neupíral generálu Štefáníkovi žádné zásluhy, ukazoval však i na některé slabiny této jinak zajímavé a o Československou věc se zasloužilší osobnosti a na jeho nezdar a zklamání na Sibiři. Nepsal osvobozenecem legendu, byl přísně objektivní.

Reakce byla prudká. Nejen české či slovenské pravice listy, ale i melantrišské časopisy střílely z nejtvrdších kusů po Peroutkovi.

Chybly uchránit Beneše před podezřením, že by snad mohl být jakkoliv uvážen do souvislosti s článkem v Lidovkách. Pamatuji, že AZ, rovněž melantrišský, vyšel s titulkem přes tři sloupce: "Peroutka není národ!" Autorem byl bývalý generální tajemník Národní strany práce, pak politický šéf Melantricha Jiří Beneš, synovec ministra zahraničí.

Málokdy předtím či potom se Peroutka dostal do takové klíčové palhy. Na jeho obranu se ozval jediný hlas: Arne Novák ve střízlivém článku v Lidových novinách upozornil, že je rozdíl mezi vědeckým bádáním a historickou "hagiografií".

Čtorky z Melantricha jsem záhy zarazil. Zavola jsem generálního ředitele Jaroslava Šaldy. Zastavil se pro mne u Borových a odvezl mě před ústátní na Smíchov, kde jsme se dlouho procházeli. Požádal jsem ho, aby zakročil, a důvěrně prozradil, že Peroutka si podobnost o událostech na Sibiři neryncul z prstu má je od osobnosti se Štefáníkem za války úzce spolupracujících, jako byli Edvard Beneš i prezident Masaryk.

Starý pán oplácel Štefáníkovu lásku otcovským přátelstvím a něhou, nebyl však vůči němu nekritický. Šalda mi poděkoval a rázně zakročil. Bouře trvala ještě řadu týdnů, ale zásahem Arne Nováka a Jaroslava Šaldy podstatně ztlumil na síle.

Kniha Budování státu měla jednorázový úspěch: na první ráz jsme měli 5.000 abonentů a tiskl pro první komplet dalších 3.000 navíc. Když vyšel první sešit, lidci vzhled monarchie, volal mne Karel Čapek, který vždycky takovou událost doprovázel nějakým výpěm, a vážným hlasem mi řekl:

"Človče, to je tak napínavé, požádej Peroutku, aby ti důvěrně prozradil, jak to dopadne". Peroutka hodlal dílo ukončit událostí, která opatřila republice možnost jiné vládní garancie, než jakou představovala "Pětka": rozhdnutím německých stran ačárání, křesťansko-sociální a později i sociálně-demokratické vstoupit do

vlády. Plán ovšem začínal dostávat uhlíny růstem nacismu v sousední Říši a jeho vlivem na myšlení našich německých spoluobčanů. Z těchto příčin vznikaly i u autora určité rozpaky při tornulování některých textů, což zpomalovalo práci. Krize, která pak nastala, a tragédie, již krize vyvrcholila, už doslova vyrazily Peroutkovi pero z ruky.

Ovšem i nedokončená práce v podobě šesti svazků, ličících události až do roku 1922, představuje dnes po stránce historické i literární hodnotu monumentální a dosud nikým nepřekonanou. V čem je dílo nejsilnější? Odhlédneme-li od kvality literární, pak hlavně v autorově snaze o naprostou objektivitu všech soudů a charakteristik. Nikdo například dosud nenapsal tak dokonalý portrét utonsignore Jana Šrámka, muže, který vyvedl katolické lidu z krize, vyvolané povinnou loyaltitou církve k "apoštolskému veličenství" za první světové války. On to byl, kdo uvedl katolické voliče do služeb pozitivní politiky nového státu a tím vybudoval lidové straně novou pozici a důvěru v národě. Také portrét, představující překvapenému českému čtenáři Milana Hodžu jako slovenského novináře havlíkovského typu, nemá v naší politické literatuře obdoby.

Z humoru týdne

V pařížském baru předstoupil konferenciér před mikrofon:

"Je tu prosím někdo, kdo se v posledních dvaceti čtyřech hodinách ženil?"

"Co by tady teď o půlnoci dělali?", ozve se hlas z publika.

— Sakryš, venku leje jako z konve, co si mám jenom obout?

— Jak to, co? — Lodičky.

— A tak mám z ombéčka jaguára.

— ???

— Zařvala.

— Tak co, jak vám dupe octavie?

— Ani se neptejte, jde to s ní s kopce. Netáhne do kopce.

— Znáte nějakou masovou píseň?

— Ano. — Počkej na mě, má milá, zastřelím ti jeleň na ...

V Praze budou vyrábět manželské postele pro tři ... ? Protože Lenin je všude.

Jaký je rozdíl v ceně 1 Kčs a 1 dolaru? — Jeden dolar. U prověrky byli učitelé z gymnasia, z obecné školy a z pomocné školy. Učitel z gymnasia nepobyl ani pět minut, vyšetřel neprovršen. Učitel z obecné školy totéž.

Raketou do Bratislavy

V letní sezóně, od 4. května do 31. srpna bude spojit rakouské hlavní město Vídeň a slovenskou Bratislavu rychlá lod' československé podunajské plavby Raketa. Lod' rychlostí 65 km/hod. spojí obě města během hodiny. Bude se jezdit čtyři dny v týdnu, od čtvrtka do neděle a ve svátek, vždy o 9,30 hod. z Vídně a s návra-

tem o 8,15 hod. z Bratislavy. Cena jízdy obnáší 120 šilinků, pro děti polovic. Jako zvláštní servis se nabízí kromě jízdy, ještě oběd, průvodce městem a vizum, které lze okamžitě použít za poplatek 125 šilinků a pro děti 65 šilinků. Létající člun "Raketa" má kapacitu 60 míst k sezení

—vah—

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Přikládám šek (money order) na dolarů.

Jméno

Adresa

Podpis

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.

Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt

Učitel z pomocné se zdržel půl hodiny, ostatní se napjetě čekali. Plali se, co tam prosím Tě s Tebou tak dlouho dělali? — Ale my jsme se dobře bavili, to byli sami moji bývalí žáci.

Chybujeme každý bez rozdílu, jenže každý chybujeme jinak.

LICHTENBERG

Ješitný člověk je tak plný sebe, že v něm není už místo pro nic jiného.

PAINE

Věčné pravdy

Je potupné nejit, ale být unášen, a náhle uprostřed víru události se s úžasem ptát: "Jak jsem se sem dostal?"

SENECA

Bez upřímnosti je jakákoli diskuse pouhý žvást.

ROUSSEAU

Telegraficky ze světa

Třetí prodloužení amnestie pro Kurdy, kteří se zúčastnili bojových akcí proti irácké armádě vyhlásila irácká vláda. • Náčelníci generálních štábů armád arabských států jednají v Káhiře o koordinaci vojenské spolupráce. • Podepsáním komuniké a dokumentů o konečném stanovení iránsko-iráckých hranic skončila v Alžiru třetí schůzka delegací Alžiru, Iránu a Iráku, vedených ministry zahraničních věcí.

• R. Kirchschläger, rakouský prezident, byl na návštěvě v Polsku. Šlo o první návštěvu hlavy rakouského státu v této zemi. • Mexiko navázalo diplomatické styky s Vietnamskou lidovou republikou a oznámilo, že v Mexiku bude zřízeno zastoupení vlády jižního Vietnamu. • O možnostech reformy měnové soustavy západních zemí jednali v Bruselu ministři financí členských států Evropského hospodářského společenství. • Parthenon na aténské Akropoli je uzavřen turistům. Této kulturněhistorické památce hrozí totiž zřícení, protože statické davy turistů doslova kámen po kamení tuto starověkou stavbu rozebíraly. Parthenon byl postaven v letech 447 až 438 před naším letopočtem. • Italská automobilka Maserati, která vyráběla luxusní sportovní vozy zastavuje činnost. • Z Kennedyho mysu na Floridě byla vypuštěna další spojová družice Intelsat 4, která bude trvale umístěna nad Indickým oceánem. Bude schopna najednou zprostředkovávat kolem 3500 telefonních rozhovorů a několik televizních programů. • 60 mil. marek uniká ročně drahým NSR v jízdech černých pasažérů pro špatnou kontrolu jízdenek. Pokladny vracejí jízdné za neprošlápnuté jízdenky. •

Dočasné osvobození

Slavnosti k osvobození východní Evropy sovětskou armádou nebraly v těchto státech konce. Pražské vojenské přehlídky se tentokrát demonstrativně nezúčastnili američtí zástupci, neboť pražský režim neuznal za vhodné jejich podíl na osvobození západních Čech připomenout, ostatně praxe známá z let před Dubčekovým nástupem k moci. Československé ministerstvo zahraničí šlo dokonce tak daleko, že protestovalo u amerického velvyslanectví v Praze proti zveřejnění brožurky v češtině o roli americké armády při osvobození země a sovětském tlaku na USA, aby jednotky zůstaly na líně Karlovy Vary-Plzeň-Česko-Budějovice a nikoliv, jak bylo nabídnuto, aby postoupily na linii Vltava-Labe.

Obyvatelé západních Čech ovšem vědí, kdo je vlastně osvobodil. Režim se snažil tyto připomínky všestranně zničit, např. odstraněním pomníku v Plzni (v r. 1968 opět obnovovaného) nebo vyvrácením pomníku v Gottwaldových sadech v Chebu. Postavením politickými vězni z války. Jen jeden pomník nemohl dost dobře zničit, neboť byl postaven Američany na paměť padlých vojáků z 1. americké divize, která osvobozovala Cheb a okolí. Pomník si pamatuje i dnešní prezident Svoboda — který u něho pokládal v květnu 1968 věnec a pamatují jej i hodnostáři města Chebu, když jej museli narychlo nechávat opravit, údajně po úderu blesku. Pomník takřka přikrytý stromy (a dlouhý čas dřevěnou hradbou) stojí dnes blízko nové silnice a rozcestí Cheb-K. Vary-Mar. Lázně. Ve východním Německu proběhly oslavy tak, že účastník musel nabýt dojmu o přímé osvoboditelské úloze východních Němců, zatímco ti západní byli zřejmě pravými okupanty. Potlačení ú-

lohy Jugoslávů a partyzánského hnutí v čele s Titem, kteří se vlastně osvobodili sami, vyvolalo rozpory v sovětsko-jugoslávských vztazích a Jugoslávci přes narychlo objednaný a omluvný článek v Rudém právu to nemohou Kremlu zapomenout. Poláci svůj podíl nesměli také patřičně zdůraznit. Jen v německém vydání "Polnische Rundschau" skromně připomínají, že také polská armáda hrála úlohu při osvobození země, samozřejmě ta ze sovětské strany, kterou Stalin katyňským masakrem redukoval na 15.000 důstojníků. Nicméně první tajemník Gierek odvážil se zmínit o podílu západních spojenců, členů antihitlerovské koalice.

Tito ve svém projevu k 30. výročí připomněl i to, co Sověti dlouhá léta zapomínají: Dodávky zbraní od západních spojenců včetně SSSR od roku 1944. Do té doby byla jugoslávská armáda odkázána více méně sama na sebe, od r. 1941 měla v držení území, které německá Wehrmacht nikdy nedobyla a armádu v počtu 80 000 mužů. Sověti dostávali po celou dobu války zbraně od spojenců, ale jen jednou a naposled zveřejnila sovětská "Pravda" skutečnou pravdu o dodávkách amerických zbraní — 11. června 1944 byly zde a v ostatním sovětském tisku publikovány západní dodávky v době od 1. října 1941 do 30. října 1944. Tehdy, ještě před koncem války dodaly USA dle sovětského tisku do SSSR: 6 430 letadel, 3 734 tanků, 82 torpédoborců a malých loďek ponorek, 206 771 automobilů, 22,4 mil. střelných zbraní, 87 900 tun střelného prachu, 245 000 telefonních aparátů (kterých ale nebylo v SSSR ani potom dostatek, jak dokazuje osvobození Vídně, kde museli obyvatelé své telefonní aparáty připravit před domy k odvozu), 5,5

mil. armádních holinek a přes 2 mil. tun potravin. Dodávky pokračovaly i po tomto období a po válce a neomezily se pouze na vyjmenované výrobky a produkty. Soudný člověk ze východní Evropy se při pomězních oslavách neubrání otázce, od čeho nás vlastně Sověti osvobodili? Hnědá diktatura byla pouze nahrazena rudou, Sověti získali rozsáhlá území a pozice, s kterými nikdy nemohli před válkou počítat. A jejich nenasytnost jde dále, opakují se stejné metody, jak vidíme na srovnání Prahy 1948 a dnešního Portugalska. Americký publicista Fisher kdysi napsal: "Druhá světová válka začala podepsáním sovětsko-německého paktu." A popravený nacistický ministr zahraničí Ribbentrop připomněl v norimberských procesech, že iniciativa k podepsání paktu vyšla od Stalina. Otázka, kdo koho a pro jaké účely osvobodil, zůstává tím vlastně zodpovězena.

—vah—

ČESKOSLOVENSKO VE ŠVÉDSKU

Uplynul už měsíc od doby, kdy se Olof Palme dvakrát vyslovil o Československu — pokaždé v souvislosti s dopisem Alexandra Dubčeka. Od té doby stoupla nejenom úcta vůči švédskému politikovi doma, ale i zájem o československé záležitosti ve Švédsku. Deník "Svenska Dagbladet" uveřejnil dva články, které napsal pracovník zahraniční — politického ústavu ve Stockholmu, Zdeněk Hejzlar. Články byly považovány za natolik závažné, že též ostatní tiskoviny přinesly o nich recenze, aby tak s nimi stručně seznámily svoje čtenáře. Jejich cílem je osvětlení společenského pozadí Dubčeka dopisem, vedlejším cílem propagace reformního socialismu z roku 1968.

Švédský největší a nejčtenější list "Dagens Nyheter" přinesl na první stránce velký titulok "Česká výsledková razie mezi Dubčekovými přáteli". Malým článkem v řetězu informací o Československu jsou i cestovní poznámky, které napsala účastnice právě se vrávající vědecké delegace.

Pokud paměť slouží . . .

Stručně zaznamenejme výrok čs. ministra zemědělství Večeří, který v besedě pražského rozhlasu o situaci v zemědělství dostal dotaz: "Kterou z pětiletek zemědělství splnilo? A bude splněna i ta poslední?" Ministr odpověděl skvěle: "No, pravda je, že já jsem vždycky v centru nepracoval, ale chtěl bych říci, že pokud mně paměť slouží, my jsme minulé pětiletky nesplnili." Jen kdyby ta paměť skutečně sem tam sloužila!

Stříbrný list našeho kalendáře

Ing. Tomáš Jilek

Na rozhraní Vinohrad a Žižkova, blízko Riegrových sadů, bývala Švehlova kolej. Právě teď v květnu, kdy Praha voní šefíky, je tomu padesát let kdy byla kolej otevřena. Postavili ji velkým nákladem pro venkovské hochy, aby měli vhodné ubytování a dobrou stravu a mohli zdárně pokračovat ve studiu. Byl to krásný útulek pro studenty organizované ve sdružení agrárních akademiků. Bydlelo tam i mnoho jugoslávských, bulharských, makedonských a ruských kolegů venkovského původu. Předtím — pokud si pamatuji — se venkovští akademici museli spokojit jen s mensou, která byla dlouho v Dlážděné ulici, kde krom teplé lžice byla i studovna a čítárna. To byla éra, která vzala svůj počátek již v prvních letech tohoto století. Vzpomínám si na několik jedinců z této generace, protože mezi nás občas přicházeli a přednášeli nám na různá aktuální témata v době mého pobytu ve Švehlově koleji.

Vidím před sebou menší obtlouklou postavu agrárního tribuna a ředitele vyšší hospodářské školy v Klatovech, Františka Machníka, který se potom stal poslancem a ministrem národní obrany. Jeho současníkem a naším častějším hostem býval rovněž Dr. Josef Zádina, také poslanec agrární strany a později ministr zemědělství. Nejčastějším hostem z této generace však býval Ing. Tomáš Mrkvan — povoláním agronom a zástupce republikánské strany na pražské radnici. Z té doby se také pamatuji na JUC Josefa Nebeského, předsedu Ústřední jednoty řepářů — který bydlel nedaleko Švehlovy koleje.

Švehlova kolej byla svého času nejmodernější institucí tohoto druhu. Byla to rohová budova v Křížkovského ulici, pětipatrová. V prvním poschodí byl kol dokola velký balkon podepřený 4 sochami od akademického sochaře z moravského Slovácka, Úprky. Sochy symbolizovaly Jaro, Létu, Podzim a Zimu lidského věku. Uvnitř budovy byl také velký přednáškový sál používaný i jako taneční a později i jako biograf. V přízemí byly dvě velké studovny s klubovkami a krásná prostorná čítárna s deníky a revuemi, domácím i cizojazyčnými. V prvním poschodí byla velká jídelna, kuchyně a bufet. Ostatní patra byla rezervována pro studentské pokoje: pro dva, tři neb i jen pro jednoho, jednalo-li se o studenta před závěrečnými zkouškami. Kromě toho jsme tam měli tělocvičnu, koupel-

ny, sprchy a dva bazény — prádelnu, správkárnu obuvi a šatů a holičskou officínu. Kolej měla dva krásné tenisové courtly a dvě hřiště na odbíjenou. Švehlova kolej byla chloubou republikánské strany a kdykoliv někdo přijel jako host z ciziny, dostala se mu příležitost shlédnouti tuto budovu. Čtyři zaměstnanci její zpravidla provázeli: ředitel koleje Horčíčka, účetní Zapadlo, sekretářka sl. Kautská a přemovaný portýr Liška. Však také ti všichni byli zachyceni v populární kolejší písničce "V Švehlově koleji", kterou na melodii písničky "V té naší aleji" složil kamarád, ještě z plzeňské reality, pozdější lesní inženýr František Bečvář z Bloviceka.

Psal se již rok 1927 a kolej do té doby navštívila už celá řada významných osobností, avšak kdo tam ještě nevkroutil, byl tehdejší ministr zemědělství předseda Antonín Švehla, jehož jméno nesla. K jeho návštěvě došlo teprve v tomto roce v květnu. Brzy po ránu zastavila u koleje jeho stará matovaná Pragovka-Grandka a z ní vystoupil ten, který se o výstavbu koleje obzvláště zasloužil. Jako starého a osvědčeného sokolského borce ředitel Horčíčka ho uvedl též do tělocvičny, kde si Švehla vyskočil na bradla. Vzal si asi trochu větší kmiň, při čemž mu spadl tvrdák. Několik rukou se rychle shýblo, aby mu byl podán. Švehla si jej sám sebral, byl hbitější a těm, kteří se o to pokoušeli, pohledem poděkoval.

Za druhého odboje nás bylo více z agrárního dorostu a agrárních akademiků zapojeno do vojenského kabátu. Vzpomínám tu Karla Nygrýna, byl po roce 1945 žalářován komunisty, Dr. Baráník, který byl osobním sekretářem ministerského předsedy Dr. Milana Hodži a který zemřel v roce 1942 v Jeruzalémě. Josefa Kmoška, který padl v Tobruku a J. Kubíše, který byl pověřen provedením atentátu na Hejdricha v Praze, a na jiné. Švehlova kolej dávno neplní úkol, který jí byl předurčen. Stala se z ní "přelevárna" pro barevné studenty, jež Československo živí a šatí, indoktrinuje a pak posílá zpět do země jejich původu jako bolševické konspiráto-ry.

Tesla na Šumavě

V šumavském městě Vimperku se staví nový závod podniku Tesla. Budou se tu vyrábět měřicí přístroje pro televizní zařízení. Od roku 1977 tu má najít práci na 300 lidí.

Temná Rus . . .

V nedávných dnech byl popraven — zastřelením popraven — četou — Jurij S. Sosnovskij, bývalý ředitel nábytkářského koncernu. Důvod krutého trestu? Sosnovskij přijal úplatek od cizince. Konkrétně: ruble asi za sto tisíc dolarů, rádio, magnetofon, hodinky a zimník od švýcarského obchodníka Waltera Haeflina.

Sám Haeflin byl odsouzen k deseti letům žaláře, ale bude pryč asi koncem roku propuštěn na svobodu v rámci říjnové amnestie a za to, že vyjevil soudu veškeré podrobnosti svých styků se Sosnovským.

Haeflin byl zatčen šestnáctého května na letišti v Moskvě. Bylo u něho nalezeno asi

za šedesát tisíc dolarů rublů, jež vzal Sosnovskému jako část úplatku za sjednání nákupu továrního zařízení. Ruble se dají ve Švýcarsku velice levně nakoupit, ale, ovšem, nesmějí se do Sovětského svazu přivážet. A podle Haeflina úplatky byly zakalkulovány do výrobní ceny zařízení, které by tak Sovětskému svazu bylo přišlo draž.

Je hrozné, že existuje stát, kde se za úplatky popravuje. Sosnovský je jen jedním z dlouhé řady případů, které se táhnou existencí sovětského státu jako krvavá nit. Krvavá a nelidská: vdova po Juriji S. Sosnovském se o popravě oficiálně dozvěděla, až když byla vykonána . . .